

Za riječ »polipa« kaže Jagić u rječniku Statuta, da ne zna što znači. Mažuranić u svom »Pravno-povjestnom Rječniku« kaže, da je riječ zagonetna, možda zlo upisana. Možda je mislio da bi mogla biti »koliba«, nu u svim poznatim prepisima stoji jasno »polipa«, te je teško vjerovati da je pogrješno zapisana. U »Dodacima« navodi Mažuranić, da polipa bez svake sumnje znači seosku kuću pletenu i ilovačom itd. polijepljena. Nu treba napomenuti, da u Poljicima niti ima niti je bilo kuća ili kućica pletenih i ilovačom polijepljenih, jer se zbog obilja kamena, a nestašice i drva i ilovače sve gradi u kamenu, pak i kolibe i staje za blago.

Propitujući bio sam upozoren od g. župnika Mihanovića iz Poljica, da je on negdje u Poljicima čuo, ali se ne sjeća u kojem mjestu, da polipa znači kuću potleušicu,

koja je većinom opredijeljena za sitno blago, a koja je štednje radi prislonjena uz zid veće stojne kuće. U vezi sa ovim čuo sam (baš od našega kipara Meštovića), da takovu kućicu na jednu vodu i za blago u Zagori dalmatinskoj zovu »prilipak« dakle slično kao »polipa« a od glagola »prilijepiti«, »polijepi« t. j. prisloniti se na nešto i biti privezan. U istom čl. 50a kaže se, da je i »peć« ka je stanovita« stvar negibuća. U Poljicima nema drugih peći, osim krušnih peći, a ove su također naslonjene i prilijepljene uz stojnu kuću, te sa istom sastavljaju jednu cjelinu. Tako isto i »polipa« za blago. Ovo povezanje i prilijepljenje mislim da je i za »peć« i za »polipu« bilo odlučno kada ih je poljički zakon proglasio za stabule, negibuće, nepokretne.

Dr. Ivan Bulić

HRVATSKI GRB U ŠVEDSKOM DVORCU

Na jezeru Wenern u Švedskoj leži na jednom poluotoku najveći švedski gospodski dvorac Läckö, koji imade oko 250 soba te prekrasni izgled na jezero. Grad su sagradili u XIII. stoljeću biskupi iz Skare, da im bude sklonište za vrijeme kakovih opasnosti. Kada je u Švedskoj u XVI. st. osilio protestantizam sekularizovan je i ovaj posjed, te je došao u ruke švedskog dostojanstvenika Magnusa de la Gardie, koji je taj dvorac znatno proširio i ukrasio ga slikama, sagovima i pokućstvom te različnim umjetninama, koje su poticale iz Njemačke i Češke kao ratni plijen za vrijeme 30 godišnjeg rata. Uspomeni na taj rat posvećene su tri dvorane u tom dvorcu. U velikoj dvorani prikazuje se niz slika najznamenitijih bitaka iz XXX godišnjeg rata. U susjednoj manjoj dvorani nalaze se na stropu grbovi svih onih zemalja sa kojima su Švedi ratovali u 30 godišnjem ratu a među njima nalazi se i grb Hrvatske. U trećoj dvorani Westfalskog mira nalaze se portreti sviju poslanika na toj mirovnoj konferenciji. Tu se naročito ističe slika erdeljskog kneza Bočkaja u naročitoj viteškoj odjeći, na koju naliče i

hrvatske plemićske nošnje onoga doba. Poslije smrti Magnusa de la Gardie promijenio je dvorac Läckö mnogo gospodara te je stao sve više propadati. Tako je taj dvorac nakon 150 godina skoro propao. Sada je taj dvorac preuzela švedska država te se pomalo popravlja i nastoji restaurirati sa prijašnjim sjajem. Malo pomalo vraćaju se u dvor i neke umjetnine, koje su bile tokom vremena nestale, no sve se ne će moći nikada više nabaviti. Spominje se n. pr. da su vlasnici prodavali fine gobeline ribarima za neznatne svote a ovi su od gobelina načinili jadra za lađe na Wenerskom jezeru!

U t. zv. austrijskoj dvorani nalaze se i grbovi austrijskih pokrajina a među njima i grb Hrvatske, Štajerske, Austrije itd. Dvorac Läckö posjetio je na svom putovanju g. Dr. Stanko Mihelić, koji je oženjen Švedkinjom iz onih krajeva te je i grb Hrvatske fotografirao. G. Dr. Stanko Mihelić dao mi je i najvažnije podatke o tom dvorcu i grbu, za koje mu se najljepše zahvaljujem.

Dr. Franjo Bučar

KADA JE OSNOVAN MANASTIR VOJLOVICA?

Manastir sv. Arhandela, Vojlovica spada među najstarije srpske zadužbine u Vojvodini. Nalazi se u Tamiškom Banatu na putu između Pančeva i sela Starčeva, udaljen 5 kilometara od grada. Nekada je, verovatno, sav bio opkoljen gustom šumom, čije se ostatci protežu sada od manastira do sela Starčeva. U XVII i XVIII stoleću manastir je

mного stradao od Turaka, više puta je izgorio i bio porušen, tako da ispod mnogobrojnih rekonstrukcija i dograđivanja nije lako pronaći prvobitni plan i oblik hrama.¹ Iznu-

¹ Manastir je potpuno izgoreo 1716 god., obnovljen 1730. Ponovo je spaljen 1738, obnoviran 1752. Godine 1788 do temelja razoren.

Tzv. austrijska dvorana u dvorcu na jezeru Wenern u Švedskoj.